

Duplafalú hűtőedény - A 'Tiszta vizet a pohárba' nevű kerámia vízszűrő tárgycsalád prototípusa

Kerámia- és üveggyűjtemény

Leltári szám:	2016.8.1.1-4
Alkotó:	Varga, Gyöngyvér (1985 -) / tervező és kivitelező
Gyár / műhely:	Moholy-Nagy Művészeti Egyetem (Budapest)
Készítés ideje:	2013
Készítés helye:	Budapest
Jelzés:	jelzetlen
Anyag:	mázatlan cserép; viaszolt textilzsinór
Technika:	felrakott technikával
Méreték:	magasság: 40,5 cm magasság: 22,5 cm szájátmérő: 45,4 cm talpátmérő: 29,5 cm magasság: 18,9 cm szájátmérő: 50,5-51 cm átmérő (alsó): 45 cm magasság: 34 cm magasság: 28,7 cm szájátmérő: 31 cm talpátmérő: 20 cm magasság: 6,7 cm átmérő: 28 cm hasznos űrtartalom: 10 l

A Tiszta vizet a pohárba vízszűrő tárgycsalád három alkotó, Jó Virginia és Kocsis Lujza kerámia-tervezők, valamint Varga Gyöngyvér üvegtervező munkája. A projekt, amely a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem tervezési feladataként indult 2013 tavaszán – témavezetője Kádasi Éva keramikus, egyetemi docens volt – olyan témát dolgoz fel, és olyan problémákra adhat választ, melyek minden embert egyformán érintenek. Úgy, mint a hozzáférhető ivóvíz-források drasztikus csökkenése, a létezéshez és életben maradáshoz szükséges napi víz és ivóvíz-minimumot nélkülözők növekvő száma, az esővíz és a használt víz visszaforgatásának, illetve újrahasznosításának alacsony százaléka.

A tárgycsalád alapja egy fazekasagyagból készült, alacsony hőfokon égetett kerámia vízszűrő, melyet ezüstkolloid-oldattal kezeltek. A kávézaccal könnyített szerkezetű agyag égetés után is porózus marad, likacsos szerkezete megszűri a rajta keresztülhaladó folyadékot, míg az ezüst fertőtleníti azt.

A kerámia-anyagok vízszűrőként történő alkalmazása már az ókortól ismert ezüstkolloiddal való kombinációja pedig a **Potters for Peace** nevű civilszervezet innovációja az 1980-as évekből. A tervezők a Potters for Peace fejlesztését adaptálták a magyarországi adottságokhoz: megvizsgálták hazánk hátrányos helyzetű településeinek csatornázási és közművesítési mutatóit, a tiszta ivóvíz és a fogyasztásra alkalmatlan víz arányát, kikísérletezték, hogy a helyi agyagok szerkezete kávézaccal mint kiegészítő, újrahasznosított, nagy mennyiségben és olcsón elérhető, természetes eredetű adalékanyaggal könnyíthető ki. Végül megtervezték saját tárgycsaládjukat a különböző igényű és funkciójú felhasználási területek számára.

A Tiszta vizet a pohárba vízszűrő tárgycsalád legfontosabb változata a „Szociális vízszűrő” (ltsz. 2016.9.1.1-3.), amelynek esetében a kerámiaszűrőhöz műanyag fedeles edényt és adagolócsapot társítottak a tervezők, azért, hogy az eszköz előállítás költsége minél alacsonyabb lehessen. Ez a változat mélyszegénységben élők számára készült elsősorban, de alkalmazható katasztrófahelyzetekben vagy olyan településeken, ahol a vezetékes ivóvíz-ellátás problémát jelent.

A vízszűrők további két prototípusa a „Kerti” verzió (ltsz. 2016.7.1.1-4.), amely az esővíz hűtésére és szűrésére szolgál, valamint a „Konyhai vízszűrő” (ltsz. 2016.6.1.1-4.), melynek külső, vízgyűjtő edényét visszafogott szürkésfehér máz borítja, hogy megfeleljen a könnyű tisztíthatóság követelményének és egyúttal jobban illeszkedjen az adott környezetbe.

A Varga Gyöngyvér által tervezett és kivitelezett „Duplafalú hűtőedény” prototípusa az adott élelmiszer szavatosságát több nappal, de akár több héttel is képes megnövelni a nyári melegben, áram nélkül. A tervező az anyag – a máz nélküli, porózus cserepű kerámia – tulajdonságainak pontos és alapos ismeretét használta fel: a két edényfal közé helyezett, vízzel átitatott homok szigetelőként működik, míg a víz párolgása hűti a belső kerámiában tárolt ételmezt. A nigériai **Mohammed Bah Abba** fejlesztésén alapuló hűtő- és konzerváló-rendszert a tervező úgy kapcsolta össze a vízszűrés témájával, hogy az egymásba helyezett két edény közül a belsőt, a vízszűrővel helyettesítette, így az egyes darabok tovább variálhatóak és újabb funkciókkal bővíthetők.

Az eredetileg üvegtervező Varga Gyöngyvér munkáiról bővebben [itt](#).

Irodalom

- Szerk.: Prékopa Ágnes: New Acquisitions in the Museum's Collection: Clean Water in the Glass - Product Family of Ceramic Water Filters *Ars Decorativa* 31, 2017. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2017. - Nr. 5-6-7. (156-157. p.) (Novák Piroska)
- főszerkesztő: Kiss Éva: Otthonra talál(t) a design. A Design Hét Budapest eseményei az Iparművészeti Múzeumban *Magyar Iparművészet* 22. új folyam 9. szám, 2015 / 9. szám. NMKK Alapítványa, Budapest, 2015. - 2-9. p. (Novák Piroska)
- Szerk.: Halasi Rita: „Tiszta vizet a pohárba!” Vízszűrő *Magyar Design Évkönyv 2013*. MOME, Budapest, 2014. - 75. p.

